

Magyarország részvétele a II. világháborúban

Revíziós sikerek és következményei

A két világháború közti magyar külpolitika meghatározó törekvése a trianoni békeszerződés megváltoztatása (revíziós törekvések) volt.

- Az első revíziós sikert **1938.** nov. 2-án érte el, mikor az **első bécsi döntéssel** visszakapta a **Felvidék déli részét**.
- Amikor 1939. szeptember 1-én Lengyelország német megtámadásával kezdetét vette a II. világháború, az ország a német elvárások ellenére **fegyveres semlegességet** hirdetett, sőt Teleki elutasította azt a berlini kérést, hogy az ország vasútvonalain (kassai vasútvonal) a német hadsereg csapatokat és hadianyagot szállítson Lengyelországba.
- **1939.** március 15-én elfoglaltuk **Kárpátalját**, miután Hitler bevonult Prágába. Magyar sikereknek könyvelték, de nem az volt.
- 1940 nyarára azonban kiéleződött a magyar-román viszony, és a két ország vitájában a második bécsi döntés ítelt **1940.** aug. 30-án. A német-olasz területi döntőbizottság határozata alapján **Magyarország visszakapta Észak-Erdélyt és a Székelyföldet**.

A területi gyarapodás azonban azt jelentette, hogy az ország egyre jobban a tengelyhatalmak elkötelezettjévé vált.

- **A bécsi döntésnek következtében Magyarország kénytelen volt csatlakozni 1940. nov. 20-án a néhány héttel korábban létrejött német-olasz-japán Három-hatalmi Egyezményhez.**
- **Ezzel a magyar külpolitika feladta semlegességét.**

Teleki Pál miniszterelnök egy **magyar-jugoszláv** együttműködésben látta a német befolyás ellensúlyozását.

- A két ország között **1940. dec.12-én jött létre az örök barátsági szerződés.**
- 1941. márciusában azonban Németország elhatározta a Balkán megszállását, és ez válaszul elé állította a magyar politika vezetést, mert Hitler felszólította Horthyt (újabb területi gyarapodást is ígérve), hogy engedje át a felvonuló német csapatokat, és a **magyar hadsereg vegyen részt a Jugoszlávia elleni háborúban.**
- **Teleki** ekkor összeomlott és öngyilkos lett (1941. ápr. 3.), mert látta, hogy az **ország helyzete kilátástalan**,
 - ✓ a német szövetségből kiszakadni nem lehet, mert az haladéktalan megszállással járna.
 - ✓ Ugyanakkor Nagy-Britannia a magyar részvétel esetére kilátásba helyezte a maga, szövetségesei hadüzenetét.

(1941. ápr. 4-én megalakul az új kormány **Bárdossy László** vezetésével. Április 6-án a **németek lerohanják Jugoszláviát.**)

1941. április 11-én Magyarország bekapcsolódik a Jugoszlávia elleni háborúba egyúttal a II. világháborúba (1939-45).

A magyar haderő bevonult a Délvidékre, és megszerezte Bácskát, Muraközt és Dél-Baranyát. Összesen 11500 km² került vissza Magyarországhoz.

Amikor **1941.** jún. 22-én Németország megtámadta a **Szovjetuniót**, a hadműveletekbe **bekapcsolódott Románia, Szlovákia, Finnország, majd Olaszország.**

- ✓ Magyarország hadba lépésének ürügye az volt, hogy **június 26-án** ismeretlen eredetű gépek **Kassát bombázták.**
- ✓ Valójában azonban **Bárdossy félt attól, hogy elveszíti megszerzett területeit** (félt a revízió revíziójától), mivel Románia és Szlovákia hadba lépett Németország oldalán és ő is meg volt győződve arról, hogy a németek néhány hónap alatt legyőzik a Szovjetuniót.
- ✓ A támadást **július 1-én indította el a magyar haderő**, mintegy 45 ezer fővel, a gyorshadtest rövid időn belül immáron második alkalommal került bevetésre.
 - A Honvédség ezen egyetlen gyors seregtestje a **fegyverzet és felszerelés mennyiségében és minőségében ugyan elmaradt** a hasonló német alakulatoktól, de magyar viszonylatban modernnek és jól felszereltnek számított.
 - Harcászati mozgékonyágát gépkocsizó lövész, huszár, illetve kerékpáros alosztályai voltak hivatottak elősegíteni, modernségét leginkább páncélozott járművei, kis- és könnyű-harckocsiszázadai jelképezték.

20. TÉTEL

- ✓ **Decemberben az ország hadiállapotba került Nagy-Britanniával és az Egyesült Államokkal is.**
- ✓ **Az 1941. decemberében Moszkva alatt elszenvedett német kudarcot követően Hitler erőteljesebb magyar részvételt követelt. Elérte, hogy rövidesen 200 ezer magyar katona került ki az orosz frontra.**
- A háború belpolitikai hatásaként **megerősödött a szélsőjobboldali nyilas mozgalom**, amely a Németországgal való szorosabb együttműködést és a zsidókérdés megoldását sürgette. Újabb, a zsidóságot még hátrányosabb helyzetbe juttató törvényt hoztak (**III. zsidó törvény**), mely tiltotta a zsidók és nem zsidók közti házasságot.

A 2. magyar hadsereg

1942 januárjában Bp.-re érkezett **Ribbentrop** német külügyminiszter,

- és a magyarok kötelezettséget vállaltak a **2. magyar hadsereg felállítására**.
- A Bárdossy-kormány bukása elkerülhetetlenné vált.
- **Az új miniszterelnök Kállay Miklós lett, akitől Horthy azt várta, hogy lazítson a német elkötelezettségen.**
- **Kállay nem akart új kötelezettségeket vállalni, de a régieket teljesítette, így 1942. áprilisában a 2. magyar hadsereget a Don folyónál kiépített állásokhoz vezényelték.**
- **Kb. 260 ezer magyar katona és 50 ezer munkaszolgálatos** (Zsidók és más, politikailag megbízhatatlannak minősített csoportok fegyvertelen katonai szolgálata Magyarországon 1939 és 1945 között. A munkaszolgálatosok nehéz és veszélyes fizikai munkát végeztek (építkezések, aknaszedés, sáncásás stb.) **indult útnak.**
- A magyar csapatoknak a sztálingrádi offenzívában a **német hadsereg északi szárnyát kellett volna fedezniük**, rendkívül kevés lőszerrel, hiányos felszereléssel. A **Don-kanyarban** vívott harcok a magyar hadtörténelem legsomorúbb fejezetei közé tartoznak: a megfelelő fegyverzet, felszerelés nélkül kiküldött, lehetetlen feladattal megbízott honvédek ezrei szenvedtek és veszték oda értelmetlenül a -40 fokos orosz télben.
- A következő évben (1943) a **voronyezsi fronton** a magyar egységek **súlyos vereséget** szenvedtek. Ennek hatására a Kállay-kormány egyre inkább számolt a németek vereségével.
- **Kezdeményezték, hogy a magyar hadsereg megmaradt alakulatait hozzák haza, és keresték a kapcsolatot az angol-amerikai szövetségesekkel egy esetleges különbéke, illetve a háborúból való kiugrás lehetőségének reményében.** Mindez titokban zajlott, miközben a kormány teljesítette a kötelezéseit Németországgal szemben.
- **1943 szeptemberében kötöttek előzetes fegyverszüneti megállapodást az angolszász hatalmakkal.**

Magyarország megszállása

- 1944-re a német hadvezetés kidolgozta Magyarország – a vonakodó szövetséges - megszállásának tervét, ezt nevezzük **Margarét-tervnek**, és március 19-én a **német csapatok megszállták Magyarországot**.
- Március 22-én Horthy német utasításra kinevezi a németbarát Sztójay Dömét miniszterelnökké.
- **A megszállást a Gestapo terrorja kísérte, megkezdődött a magyarországi zsidók gettóba szállítása, majd megindultak a deportálások többnyire Auschwitz-ba (Eichmann irányításával) és kötelezővé tették a sárga csillag viselését.**
- **Horthy látva a román kiugrás sikerét, ő is megpróbálja. Leváltotta Sztójayt és Lakatos Gézát nevezte ki miniszterelnököknek.**
- **A kormány fő célja a fegyverszünet megkötése volt.** Moszkvában 1944. okt. 11-én írta alá Faraghó Gábor az előzetes fegyverszünetet Molotovval, amely tartalmazta a németek megtámadásának kötelezettségét is, és előírták az 1937. dec. 31-én érvényben volt határok mögé történő visszatérést.
- **Horthy okt. 15-én bejelentette a rádióban, hogy Mo. kilépett a háborúból,** azonban aznap a németek elrabolták a fiát, **Horthyt pedig letartóztatták a nyilasok.**
- Az új miniszterelnök **Szálasi Ferenc**, a Horthy-rendszer összeomlott és megkezdődött a **nyilas rémuralom** (Hitler utolsó csatlósai lettünk).
- **Folytatnunk kellett a háborút. A szovjet vörös hadsereg már korábban átlépte az ország határait, így Magyarország egy fronttá válik, aminek következtében megsemmisült hazánk nemzeti vagyonának 40%-a, s katonák, civilek újabb tömegeit pusztította el az értelmetlen háború.**

Az ország kettészakadása

- A Horthy-rendszer összeomlott, az ország hadszíntérré vált és kettészakadt: **nyugati felén kiépült a totális fasizmus rendszere, míg a keleti, már felszabadított területen** 1944. december 23-án a demokratikus erőkből megalakult az **Ideiglenes Kormány**.
- A nyilas parlament november 4-én „**nemzetvezetővé**” választotta **Szálait**, aki egyszerre érezhette magáénak **a kormányfői és államfői posztot**.
- A pártok közül egyedül a nyilaskeresztes maradt meg, újra megindult a zsidók deportálása, a munkaszolgálatot a nőkre is kiterjesztették, bevezették a **totális mozgósítást**.
- Megkezdődött az **ország teljes gazdasági kifosztása**, a front nyugatabbra kerülésével a nemzeti vagyon jelentős része Németországba került.
- A főváros gettóba kényszerített több mint 200 ezres zsidóságának közel felét elpusztították. Egy részük a **Dunaparti gyilkosságok** áldozata lett, másokat gyalogmenetben indítottak az ausztriai és németországi táborokba. E halálmenetek során vesztették életét *Radnóti Miklós* és *Szerb Antal* is.

A magyarországi hadműveletek 1944. szeptembertől 1945. április 13-14-ig tartottak.

A Vörös Hadsereg október elejéig a Székelyföldet, Észak-Erdélyt és a Partiumot foglalta el, november végéig a Tiszántúlt, a harmadik szakaszban (1944. október vége- 1945. február közepe) a Duna-Tisza közét, a Dunántúl keleti felét és Budapestet vette birtokba, végül az utolsó szakaszban (1945. február-április) a Dunántúlt is elhagyták a német csapatok.

1944. dec. végétől febr. 13-ig tartott Buda 6 hetes ostroma, melyet a vörös hadsereg elfoglalt. 1945. április 4-én a szovjetek bejelentik Magyarország felszabadítását.

Április 12-15 között egész Magyarország felszabadul a fasizmus alól.